

Neszmélyi György

Nigéria perspektívái: kibontakozás vagy káosz és terrorizmus?

Aggasztó hírek érkeznek Nigériából, ahol a Boko Haram nevű iszlám fanatikus szervezet fegyveres terrorakcióinak következtében csak 2012-ben eddig már több száz, döntő többségében keresztény lakos vesztette életét. Az írás azokra a tényezőkre kíván rávilágítani, amelyek eredőjeként a Magyarország területének tízszeresét kitevő, 155 millió népességű nyugat-afrikai országban – Afrika legnépesebb államában – a korábbi évtizedek viszonylagos nyugalomával ellentétben az utóbbi két-három évben ismét fellángoltak a vallási feszültségek, és ezzel összefüggésben a szélsőséges szervezetek térnyerése is számottevően erősödött.

Nigéria belső helyzete

Az 1960 óta független Nigériai Szövetségi Köztársaságban a katonai rezsimet 1999-ben váltotta fel a parlamenti demokráciára épülő, de az elnök kezében jelentős hatalmat összpontosító többpártrendszer. A 155 millió lakosúra becsült ország népességének etnikai, vallási és szociális megosztottsága folyamatos feszültségek forrása. A megelőző bő egy évtizednyi időszak polgári kormányzása során az alapvető demokratikus intézményrendszer formális szempont kialakult, de működésének hatékonysága, átláthatósága aligha hasonlítható a fejlett demokratikus országokéhoz. A nigériai demokrácia igen sérülékeny, az emberi jogok és a demokratikus biztosítékok tiszteletben tartása az európai elvárásoktól óriási távolságra van. A szövetségi rendszer sok szempontból labilis, az ország integritása a mai napig rendszeresen megkérdőjeleződik.

Nigéria az afrikai fejlődés minden jellegzetességét magán hordozza: a hatalom túlzott koncentrációját, azaz az éppen hatalommal

nem rendelkező etnikai csoportok szinte teljes kizorítását vagy pusztán látszatképviselőkhöz való juttatását, a fegyveres erők túlzott hatalmi szerepét, a törvényhozási tevékenység egyfajta parodisztikus felfogását, a hatalmi ágak elkülönülésének hiányát. A nigériai állam is nagyon gyenge, amihez hozzájárul a szövetségi kormányzati apparátusnak az a törekvése, hogy szinte minden állami feladatot a szövetségi tagállamokra hárít, de költségvetési forrást nem biztosít az ellátásukhoz. A mindenre kiterjedő korrupció olyan fokú, hogy nemcsak akadályozza, hanem számtalan esetben el is lehetetleníti a fejlődést.

Az ország népességének körülbelül fele muzulmán, és mintegy 40 százaléka keresztény. Rajtuk kívül számottevőek még a hagyományos törzsi vallások követői, bár az messze elmarad az előző két fő csoporttól, és a lakosság maximum 10-20 százalékát tehetik ki. E téren pontos adat nem áll rendelkezésre, és a helyzetet tovább bonyolítja, hogy az egyes csoportok között számottevő átfedések is vannak.

Nigériában négy nagyobb (hausza-fuláni, joruba, igbo és ijaw) és közel háromezred kisebb etnikum él egymás mellett, ami a hétköznapi életben egyrészt többé-kevésbé elfogadott és megszokott hierarchiát, másrészt viszont folyamatos diszkriminációt okoz. A főbb politikai posztok betöltésénél és a közigazgatás felsővezetőinek kijelölésénél félhivatalos formában mindig szem előtt tartják az etnikai (hivatalosan geopolitikainak nevezett) képviselő elvét, ugyanakkor a hagyományosan hatalmon lévő etnikumok számarányukhoz képest továbbra is felülreprezentáltak.

Nigéria fél évszázadnyi történelmének nagyobbik részében – zömmel egyenruhás – hausza muzulmánok kezében volt a tényleges hatalom, és a muzulmán lakosság lényegében mindmáig ezt tekinti természetesnek. Ezt a hausza dominanciát azonban 1999 és 2007 között már egyszer megtörte Olusegun Obasanjo joruba keresztény elnök. Őt az államfői tisztségben 2007-ben a hausza Umaru Musa Yar'Adua váltotta, ám – részben betegsége miatt is – nem volt képes megbirkózni az országot ért kihívásokkal. A hivatali ideje alatt bekövetkezett halálát követően a déli Bayelsa államból származó keresztény alelnök, Goodluck Ebele Jonathan került az ország élére, aki a hatalmi pozíciók vallási-etnikai kényes egyensúlyának fenntartása érdekében a hausza és muzulmán Namadi Sambo korábbi kadunai kormányzót nevezte ki alelnökkévé. Ezt a muzulmán lakosság tudomásul vette, ám arra nem számított és sokkhatásként érte, hogy az országot korábban, 1983 és 1985 között katonai vezetőként irányító Muhammadu Buharival szemben Jonathan a kormányzó Népi Demokratikus Párt (PDP) jelöltjeként 59%-os arányban megnyeri a 2011. tavaszi elnökválasztást. Ezzel magyarázható, hogy politikai erőszakhullám tört ki, amely több mint 800 halálos

áldozatot követelt, és több tízezeren kényszerültek lakhelyük elhagyására az ország túlnyomórészt muzulmánok lakta, északi részén. A Human Rights Watch (HRW) nemzetközi jogvédő szervezet szerint Nigéria történelmében korábban soha nem voltak ennyire tiszta és csalásmentes választások, de egyben ennyire véresek sem.

Az északi Polgári Jogok Kongresszusának (Civil Rights Congress) elnöke, Shehu Sani szerint Jonathan megválasztása súlyosan megosztotta a nigériai társadalmat, felerősítette az azon belüli etnikai és vallási törésvonalakat. Az északi elit, miután konstataulta, hogy demokratikus úton az elnöki ciklus végéig aligha tudja magához ragadni a hatalmat, amely Yar'Adua halála miatt kicsúszott a kezéből, egyértelműen Jonathan elnök mielőbbi bukásában reménykedik, és abban érdekelt, hogy a következő választásokig is legalább egy, az ország középső és nem a legdélibb övezetéből származó politikus álljon az ország élén.

Jonathan elnök ambiciózus tervekkel lépett hivatalba, amelynek fő kulcsszavai a munkahelyteremtés, a gazdasági növekedés felpörgetése, a bankrendszer reformja, a hazai energiaszektor privatizálása, az infrastruktúra és a mezőgazdaság fejlesztése, valamint az olajeladásokból származó jövedelem tisztességes(ebb) felhasználása volt.

Az előbbiekből következően a déli ország-részben várakozással, a muzulmán északi régiókban kezdettől fogva bizalmatlansággal tekintenek az elnök tevékenységére. Ma különösen nincs könnyű helyzetben: egyszerre kénytelen szembesülni az iszlám szélsőséges csoportok egyre gyakoribb és erőszakosabb fellépésével, és megoldást találni az ország égető gazdasági nehézségeire is. Ez utóbbi egyik következménye az év elejétől bejelentett radikális üzemyag-áremelés, amelynek következtében jelenleg is tartó általános sztrájk bontakozott ki,

melyet halálos áldozatokat követelő erőszakos cselekmények is kísérték.

Mélyülő problémák a nigériai nemzetgazdaságban

Nigéria hiába rendelkezik a világ egyik legnagyobb kőolajkészletével, egyrészt a kitermelés volumene már hosszabb ideje az elvben lehetséges napi négymillió hordónak a töredéke (jelenleg a kétmilliót sem éri el), másrészt az ország finomítói kapacitása szűkös. Az üzemanyagot eddig a költségvetés fogyasztói ártámogatási rendszerének köszönhetően eddig nem adóztatták jelentős mértékben. A benzint a literenkénti 40 nairás (körülbelül 25 dollárcent) előállítási költséghez képest olcsón, 65 nairáért lehetett kapni a töltőállomásokon. Ezt az árat a 150 nairára emelte kormányzat, amely eddig mintegy évi nyolcmilliárd dollárnak megfelelő összegű fogyasztói ártámogatással igyekezett a megélhetési költségeket leszorítani, könnyítendő a lakosság megélhetési feltételein. A kormányzat szerint ez a rendszer ma már egyértelműen fenntarthatatlan. A támogatási rendszer leépítését, illetve megszüntetését már hosszabb ideje tervezték, megvalósítását azonban mindeddig halogatták. Pontosabban fogalmazva: üzemanyag-áremelésre már a korábbi kormányzatok idején is történtek lépések, azonban az intézkedést a lakosság heves ellenállása miatt visszavonták. Például 2007 júniusában, Yar'Adua elnök hivatalba lépését követően alig két héttel, hasonló okok miatt közel két hétig tartó országos sztrájkra került sor, ekkor a vezetés a tervezettnél végül jóval alacsonyabb mértékű áremelést hajtott végre.

Elemzők szerint ez a lépés nemcsak a szegény rétegek nagy tömegeinek, hanem a középosztály életkörülményeire is erősen

negatív hatással lesz, hiszen Nigériában az üzemanyag nem csak a gépjármű-közlekedéshez, hanem a villamosáram-ellátás rendszeres akadozása miatt a szinte minden háztartásban megtalálható generátorok üzemeltetéséhez is elengedhetetlen.

A parlament alsóháza 2012. január 8-án rendkívüli ülést tartott, ennek során az ellenzéki Action Congress of Nigeria (ACN) jelezte, hogy ellenzi az ártámogatási rendszer leépítését, és ehhez csatlakozott számos, a kormányzó PDP-ből kilépett képviselő is. A kezdeményezés nyomán egy többpárti felhívás született, amely a népharag elcsendesítése érdekében felszólítja az államfőt a támogatási rendszer visszaállítására.

A lakossági megmozdulások egyben új megvilágításba helyezték azokat a kormányzat által jelentős költséggel végrehajtott biztonsági célú beruházásokat is, amelyek – a Boko Haram terrorista akciói miatt – eredetileg széles körű elfogadottságnak örvendtek. Ilyen például az a fővárosban kiépített zárt láncú televíziós rendszer, amelyet egy kínai cég épített ki 470 millió dolláros költséggel, de ide tartoznak önmagukban a költségvetés összesen egybillió naira összegű védelmi kiadásai is, amely a 2012. évi 4,7 billió nairányi (kb. 31 mrd. USD) teljes költségvetési terv több mint egyötödét teszi ki.

A legfrissebb sajtóinformációk szerint az államfő január 12-én válságtanácskozásra hívta össze az ország leginkább számottevő szakszervezeti tömörüléseit (Nigeria Labour Congress, Trade Union Congress, illetve az olajipari ágazat legnagyobb szervezetét, a Pengassant), ám nem sikerült rávennie őket, hogy az országos méretűvé terebélyesedett sztrájkot beszüntessék. Sőt a megbeszélésen a Pengassan kilátásba helyezte, hogy amennyiben a kormányzat nem hallgat a tömegek szavára, és nem állítja vissza az ártámogatási rendszert, úgy kényszerű megoldásként meg fogja bénítani az ország

kőolaj- és földgáztermelő iparát. Ha ez bekövetkezik, az nemcsak az ország nemzetgazdaságára lehet katasztrofális hatással, de újabb lökést adhat az iráni fejlemények miatt amúgy is erős emelkedésnek indult világiaci olajárakra is. Több szakszervezeti vezető ugyanakkor úgy látja, hogy van esély a kompromisszumos megoldásra, jól lehet ez egyelőre még nem látszik körvonalazódni.

A hosszan tartó sztrájk már eddig is komoly veszteséget okozott az országnak. Lamido Sanusi, a nigériai jegybank (CBN) kormányzója szerint ennek mértéke naponta 100 milliárd naira, azaz mintegy 617 millió dollár. Elmondta azt is, hogy az ártámogatási rendszer megszüntetése az év közepéig 14-15%-os szintre hajthatja fel az inflációt jelenlegi 10,5%-os mértékét.

A Jonathan-kormányzat néhány hangulatjavító intézkedést kilátásba helyezett, például 1600 autóbusz importját, amely javítana az ország katasztrofális tömegközlekedési helyzetén, a vezető állami tisztviselők bérének 25%-os csökkentését, illetve a nem feltétlenül szükséges (kormányzati) külföldi utazások törlését. Sőt később belement a benzin árának részleges csökkentésébe is, ám mindez aligha bizonyul elegendő ellensúlynak ahhoz, hogy a kormányzat – a lakosság akaratával és a parlamenti ellenzékkel szemben – maradéktalanul megvalósíthassa terveit.

Jonathan igyekszik a fegyveres erőket maga mellé állítani, hogy támogatásuk révén képes legyen úrrá lenni a népszerűtlen intézkedések miatti lakossági megmozdulásokon. Hozzá kell tenni, hogy ebben az igyekezetében az elnök szemmel láthatóan igyekszik a Boko Haram részéről kétségtelenül fennálló fenyegetésből is tőkét kovácsolni. Január 7-én bejelentette, hogy a Boko Haram beszívargott a hadsereg és a kormányzati igazga-

tás bizonyos köreibbe is. A jelentés hivatkozik egy körlevélre is, amelyben a katonák fizetésének megemeléséről van szó, valamint arról, hogy a kormányzat fokozottabb odaadást vár a hadsereg részéről.

Neuralgikus pontok, törésvonalak a nigériai társadalomban

Társadalmi tényezők

Nigéria politikai, szociológiai, illetve részben vallási szempontból jól körülhatárolt földrajzi zónákra oszlik: a legnagyobb területű az ország területének körülbelül 40, illetve a lakosság mintegy 30 százalékára kiterjedő muzulmán hausza és fuláni Észak. Ez utóbbi területen hosszabb ideje földművelés, állattenyésztés, továbbá a régi kereskedői és katonai kultúra a jellemző. Ez Nigéria viszonylag legszervezettebb része, a helyi hatalmasságok (zazzau emír, szokotói szultán stb.) komoly informális hatalmával. A területen keresztények, főleg déli ibók is élnek kisebbségi sorban, gyakran kiteve atrocitásoknak.

Az országban óriási a szociális szakadék: a gazdasági erőforrásokat döntően egy szűk, rendkívül gazdag elit ellenőrzi, míg a lakosság több, mint kilencven százaléka a szegénységi küszöb alatt, alapvető megélhetési és infrastrukturális problémákkal küszködve él. Jelentősek az etnikai törésvonalak is: a társadalmi konfliktusok és diszkriminatív magatartás gyökerei döntően a törzsi viszályokban, másodsorban pedig a társadalmi különbségekben keresendők. A vallási ellentétek ugyanakkor jórészt az előbbi két tényezőből adódó következmények megjelenési formái, azaz – eddig legalábbis – még a Boko Haram terrorakciói ellenére sem a vallási ellentétek jelentették a fő törésvonalat a nigériai társadalomban.

A közvetlen közelmúlt időszak folyamatai közül említést érdemel még az eredetileg ellenzéki mozgalmak és szakszervezetek részéről kiindult „Occupy Nigeria” tiltakozó mozgalom, amelynek szellemi munícióját egyrészt az „arab tavaszról”, másrészt az Egyesült Államokban kibontakozott Occupy-mozgalomból meríti. Bár az első felhívás Abujában még nem mozgatót meg jelentős tömegeket, az ország második legnagyobb városában, Kanóban már ötezer fő vett részt egy éjszakai megmozduláson. A mozgalom immár szélesebben terjed: Lagos, Kaduna és Ibadan kereskedelmi központjaiban is sor került felvonulásra és tüntetésekre. A szervezésben részt vesz a londoni és New York-i nigériai diaszpóra is.

Földrajzi, természeti tényezők

Nigéria – különösen annak északi régiója – részben a Száhel-övezetben, illetve annak peremvidékén fekszik, amelyre itt is jellemző a déli irányban terjedő sivatagosodás. Csökken a természetes vízhozam, ennek következtében a mezőgazdasági termelés feltételei is egyre nehezednek, ezért az utóbbi években-évtizedekben tendenciává vált, hogy Nigéria északon élő muzulmán lakosainak egy része fokozatosan dél felé vándorolt, s elsősorban az ország középső részén fekvő szövetségi államokba települt be, amelyek jellemzően vegyes lakosságúak, de így módon egyre inkább eltolódik az arány a muzulmánok javára. Jos városa, amelyben az elmúlt években viszonylag rendszeresen előfordultak erőszakba torkoló, vallási alapú incidensek, annak az ország közepén elhelyezkedő Plateau szövetségi államnak a székhelye, amely – mint neve is utal rá – nagyrészt egy relatíve jó klímájú, mezőgazdasági művelésre egyelőre kiválóan alkalmas fennsíkon helyezkedik el. Jellemzően ezekben a középső, vegyes lakos-

ságú államokban jelentkezik a legtöbb vallási alapú probléma. Nigéria déli szövetségi tagállamaiban – ahol a muzulmán lakosság nem számottevő – ez értelemszerűen kisebb gondot jelent, ugyanakkor az általános szegénységből, munkanélküliségből adódó szociális problémák ott is számos feszültségforrást jelentenek.

Szélsőséges szervezetek és tevékenységük

A Niger-delta vidékének lázadó csoportjai

Az ország egyik leginkább neuralgikus régiója a Niger folyó torkolatvidéke, Delta, Bayelsa és Rivers szövetségi tagállamok. Ez az a terület, amelyen a nemzeti jövedelem döntő hányadát biztosító kőolaj-kitermelés folyik, túlnyomórészt nemzetközi nagyvállalatok által, jelentős számú külföldi szakemberrel. Az országrészt a politikai instabilitás, a korrupció, a környezetszennyezés és a militáns csoportok akciói jellemzik. A társadalmi forrongás okai közül a korrupció és a központi állami bevételek aránytalan elosztása emelhető ki.

Az olajjövedelmek országon belüli igazságosabb elosztásáért (azaz a jövedelmek nagyobb hányadának a szövetségi államokon belül maradásáért) évtizedek óta folytatnak küzdelmet a bennszülött lakosság békés és illegális fegyveres szervezetei.

A terrorakciók az olajvezetékek megcsapolásán vagy felrobbantásán túl a külföldi alkalmazottak túsul ejtésére is kiterjednek, melyek a két legjelentősebb lázadó csoporthoz köthetők: a Niger-delta Felszabadítási Mozgalomhoz (MEND), illetve az Egyesült Niger-deltai Ijaw Közösségek Mozgalmához (FNDIC).

Pozitívumként említhető, hogy az utóbbi néhány évben a lázadó szervezetek erősza-

kos tevékenysége visszaesett, köszönhetően annak a még Yar'Adua elnök által idején kihirdetett rendeletnek, amely a cselekmények beszüntetéséért büntetlenséget garantált, és ezt a lázadók többsége elfogadta.

A lázadók és a kormányerők közti béke azonban törekeny. Már most kérdéses, hogy mikor lángol fel újult erővel a küzdelem, ha a jövedelemelosztásban, illetve ebből következően az helyi életkörülményekben nem történik érdemi változás. E tekintetben biztató, hogy az Jonathan elnök maga is az egyik déli olajtermelő államból, Bayelsából származik, és – szemben az északi országrésszel – itt komoly tekintélye van, így hosszabb ideje személyesen is jelentős erőfeszítéseket tesz a Delta-vidék békéjéért.

A Boko Haram

A legismertebb terrorszervezet a „Nigériai Talibánnak” is nevezett Boko Haram, amely az ország teljes iszlamizálását és a saría, az iszlám törvénykezés általános bevezetését tűzte zászlajára. A Boko Haram vállalta a felelősséget az utóbbi időben elkövetett legtöbb terrorcselekményért, így az abujai ENSZ-központ elleni, 21 áldozatot követelő 2011. augusztusi támadásért, és legutóbb a karácsony napján történt, legkevesebb 40 ember halálát követelő merényletekért. A szervezet már korábban többször is hallatott magáról: 2009 nyarán, kiterjedt fegyveres akcióinak következtében több száz fő vesztette életét az ország északi és északkeleti szövetségi tagállamaiban. Azóta a Boko Haram jelentős technikai fejlődésen ment keresztül és taglétszáma is egyre bővül. Goodluck Jonathan elnök az utóbbi időszak eseményeit követően rendkívüli állapotot hirdetett ki az ország négy szövetségi tagállamában.

A Boko Haram 2012. január 2-án ultimátumot tett közzé, amelynek értelmében három napot adnak az északi országrészben élő

keresztény vallású állampolgárok délre távozására, mely idő alatt a délen élő muszlimok érkezését várják északra. A határidő lejárta utánra újabb támadássorozatot helyezett kilátásba, s ennek következtében tömeges menekülés indult a déli területek felé. Január 6-án és 7-én Adamawa szövetségi államban 20 halálos áldozattal járó támadások történtek keresztények ellen, január 21-én pedig Kano szövetségi államban hajtottak végre összesen 162 halálos áldozattal járó támadássorozatot. Utóbbiról később Abul Qaqa, a Boko Haram szóvivője azt nyilatkozta, hogy azt „mindössze” az elfogott tagjaik elleni hatósági erőszak miatti megtorló akciónak szánták.

A szervezet nemzetközi összefüggésben is egyre komolyabb kihívást jelent: mind az AQIM-mal (al-Qaeda in the Islamic Maghreb), mind pedig a szomáliai al-Shababbal szorosabbra fűzte kapcsolatát, ezért szakértők egy pánafrikai terrorszervezet kialakulásának veszélyére hívják fel a figyelmet.

Nincs viszont közeledés a Niger-delta vidékének lázadó csoportjai és a Boko Haram között. Asari Dokubo, a déli lázadók egyik legismertebb személyisége (aki ugyan a déli ijaw törzsből származik, de áttért az iszlám hitre) nemrég azt közölte, hogy az ország polgárháború küszöbén áll, mivel a déliek – beleértve a deltában élőket is – nem fogják ölbe tett kézzel nézni, hanem meg fogják torolni a Boko Haram erőszakos akcióit. Az Oxford Analytica írása szerint a Niger-delta vidéken a lakosság már tüntetéseket tartott az északi muzulmánok ellen, sőt az ország déli, illetve délkeleti régióiban lévő Asaba, Warri, Enugu és Benin City városokban működő hausza pénzváltók ellen fizikai inzultusokra került sor.

A nigériai szövetségi kormányzat a korábbi években alapvetően katonai eszközökkel, a rendfenntartó, illetve a védelmi erők koncentrált bevetésével próbálta kezelni a hely-

zetet. Az elnök nemzetbiztonsági főtanácsadója azonban ma már számol azzal a lehetőséggel is, hogy a szövetségi kormányzat párbeszédbe bocsátkozik a szervezettel. Ezt azonban egyelőre jelentősen megnehezíti, hogy a Boko Haramnak nincs sem koherens vezetése, sem programja.

Az Európai Unió Nigéria és a Száhel-térség kapcsán egyre súlyosabb kihívásként értékeli a Boko Haram fokozódó aktivitását. Az Európai Unió terrorizmusellenes koordinátora, Gilles de Kerchove 2011. novemberi nigériai látogatása során a nigériai kormány jelezte, kész erősíteni együttműködését az EU-val a terrorizmus elleni fellépés területén, amelynek egyik eszköze a nigériai rendvédelmi erők képességeinek fejlesztését célzó programok indítása lehet. Az unió 2011-ben a Száhel-térséggel kapcsolatos átfogó stratégiát fogadott el, melyben szintén kiemelt kérdés a térségben aktív terrorszervezetek jelentette veszélyforrások (a szélsőséges elterjedésének) felszámolása.

A Száhel-térségben a terrorveszély nemzetközi összefogást sürget, amit jól példáz az Egyesült Államok kezdeményezésére 2011 szeptemberében életre hívott Globális Terrorizmusellenes Fórum (Global Counterterrorism Forum – GCTF). A 29 ország és az EU részvételével működő formáció deklarált célja erősíteni a nemzetközi terrorizmusellenes együttműködést és növelni annak hatékonyságát. A GCTF struktúrájában külön földrajzi munkacsoport foglalkozik a Száhel-régió képességfejlesztésével.

Kilátások a jövőre

Nigéria kilátásai a jelenlegi helyzetben nem túl biztatóak. A nemzetközi terrorizmus hálózatába egyre szervezettebben beépülő szélsőséges iszlám szervezet tevékenysége hozzájárulhat a konfliktus eszkalálódásához.

Amennyiben a mintegy 80 millió és korábban alapvetően békés helyi muzulmán lakosság egyre nagyobb hányada radikálizálódik, az egyrészt az iszlám addigi helyi szokásaiban is alapvető változásokat eredményezhet (erre utal például az iszlám jogrend, a saría bevezetése tucatnyi északi tagállamban), valamint a korábban inkább csak járulékos és helyi jelenségeként fel-felbukkanó muzulmán–keresztény ellentét rövid időn belül valós és általános problémává válhat. Az ország nagy részére kiterjedő általános polgárháború közvetlen veszélye jelen pillanatban nem áll fenn, ám elvben nem zárható ki az események ilyen alakulása sem. Hasonlóképpen nem valószínű az sem, hogy ország vallási vagy etnikai törésvonalak mentén több részre osztodjon. Nigéria történelmében egyébként eddig egyetlen ilyen kísérlet történt: az 1967 és 1970 között lezajlott, a kormányerők győzelmével végződött biafrai háború, amikor is az igbó törzs kívánt önálló államot létrehozni. Ez idő tájt ugyanakkor az ország déli részén lévő hatalmas olajkincs még nem volt teljes egészében ismert, a mai viszonyok között viszont már aligha képzelhető el, hogy ez utóbbiról az ország irányításában mindig is jelentős szerepet betöltő északi hausza-fuláni muzulmán elit kész lenne lemondani.

Az abujai vezetés szemmel láthatóan jórészt csak követi az eseményeket, eddig nem volt képes a kezdeményezést magához ragadni, és olyan stratégiát kidolgozni, amely a két nagy vallási közösség jövőbeli békés egymás mellett élését képes lenne garantálni. A szövetségi kormány folyamatosan igyekszik lépéseket tenni annak érdekében, hogy az alkotmányban rögzített emberi jogok – így a vallásszabadság is – érvényesüljenek, a törvényes biztosítékok ellenére azonban ezek a jogok folyamatosan és széleskörűen sérülnek. Mindez szélsőséges esetben menekülthullámot eredményezhet, amely

előbb-utóbb az európai országokra nehezező migrációs nyomás erősödését okozhatja.

Nehéz megjósolni, hogy a sokak által elődjéhez hasonlóan eleve gyengekezőnek tartott Jonathan elnök és kormánya képes lesz-e a lakosság nagy részének rövid távon egyértelműen kedvezőtlen gazdasági intézkedések, illetve reformok legalább egy részét véghezvinni, miközben ezzel párhuzamosan egyre sürgetőbb megoldást kell találnia a társadalom egymástól eltérő etnikumú és vallású közösségei békés egymás mellett élésének biztosítására.

Az északi országrész biztonsági helyzetének jelentős romlása a magyar érdekek szempontjából is kedvezőtlen, hiszen kétol-

dalú külgazdasági kapcsolataink döntően az északi régióba irányulnak (magyar tőkével működő vegyesvállalatok, mezőgazdasági projektek).

Bár egy általános polgárháborúnak, az ország két- vagy többfelé szakadásának kicsi az esélye, a helyzet, különösen a szövetségi (központi) kormány erőtlensége esetén könnyen káoszba taszíthatja az országot, aminek társadalmi és gazdasági következményei beláthatatlanok. Éppen ezért is indokolt, halasztást nem tűrő feladat a határozott regionális és nemzetközi összefogás erősítése, a terrorizmus terjedésének visszaszorítása a nyugat-afrikai régióban. ■

Irodalom

- Domestic challenges restrain Nigerian foreign policy. *Oxford Analytica*, January 6, 2012.
- Fuel subsidy battle is set to intensify in Nigeria. *Oxford Analytica*, December 16, 2011.
- Nigeria – Country Profile. United Nations, Johannesburg Summit, 2002.
- Nigeria strives to maintain amnesty in Niger Delta. *Oxford Analytica*, November 9, 2011.
- Nigeria: a reformed investment. *The Financial Times*, January 25, 2012.
- Nigériai tálibok. *Heti Világgazdaság*, 2011. 51–52. sz. 2011. december 20.
- Nigerian leader in crisis talks on strikes. *The Financial Times*, January 12, 2012.
- Storm over subsidies brings Nigeria to tipping point. *Oxford Analytica*, January 10, 2012.
- Mefor, Law: *Senator Ken Nnamani Portrait and the New Nigerian Senate*. Abuja, Nigeria, 2007, Psycom Publishing Ltd.
- Amadi, Sam: *Nnamani's Third Way*. (Selected Speeches on Legislative Leadership and Demographic Transformation in Nigeria). Princetown, New Jersey, 2007, Sungai Corp.
- Central Intelligence Agency (US), *The World Factbook – Nigeria* <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ni.html>.
- Why We Attacked Kano – Boko Haram. *AllAfrica*, January 22, 2012.
- Boko Haram, avagy a nigériai tálibok. *Népszabadság*, 2012. január 4.
- Támadtak a nigériai „tálibok”. *Népszabadság*, 2009. július 27.